

HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Autor diplomové práce: **Bc. Michaela Boriková**

Název práce: **Hodnocení obsahového a didaktického zpracování grafických prvků biologie člověka ve vybraných učebnicích přírodopisu pro 8. ročník ZŠ.**

Vedoucí diplomové práce: **RNDr. Martin Jáč, Ph.D.**

Oponent diplomové práce: **RNDr. Olga Ševčíková, Ph.D.**

(hodnocení: zvolenou kategorií hodnocení označte x)

1. Identifikování problémové oblasti práce	ano	jen částečně	ne
Práce v rámci identifikace problémové oblasti uvádí, analyzuje, srovnává a hodnotí vybrané relevantní teorie a výsledky empirických výzkumů dané problematiky	x		

2. Cíle práce	ano	jen částečně	ne
Hlavní cíle práce jsou formulovány v souladu se stanovenou problémovou oblastí	x		
Cíle práce jsou operacionalizovány na konkrétní dílčí cíle, jimž odpovídá její struktura	x		
Cíle práce jsou formulovány jasně a konkrétně	x		
Stanovené cíle byly naplněny	x		

3. Teoretická východiska práce	ano	jen částečně	ne
Práce definuje či konstruuje klíčové teoretické kategorie na základě analýzy, komparace a hodnocení aktuálního stavu zkoumání dané problematiky	x		
Definované klíčové kategorie zakládají a vymezují teoretický rámec diplomové práce	x		
Téma je náročné na zpracování teoretických poznatků		x	
Autor vychází z primárních zdrojů		x	
Autor pracuje s aktuální odbornou literaturou a zdroji	x		
Autor používá a cituje zahraniční odbornou literaturu	x		
Teoretické kategorie vymezené autorem korespondují s výběrem metod a postupů v praktické část práce	x		

4. Praktická část práce	ano	jen částečně	ne
Autor vhodně volí metody a postupy s ohledem na tematické zaměření práce	x		
Autor správně používá metody a postupy sběru a zpracování empirických dat	x		
Autor provádí hodnocení efektivity použitých metod a postupů ve vztahu ke zkoumanému problému	x		
Autor dostatečně prezentuje výsledky empirického výzkumu	x		

Autor vyvozuje platnost závěrů s ohledem na zjištěné údaje	x		
Autor interpretuje výsledky empirického výzkumu ve vztahu k současnému stavu zkoumání dané problematiky	x		
Praktická část je náročná na sběr a zpracování empirických dat	x		

5. Formální náležitosti	ano	jen částečně	ne
Práce je logicky uspořádána	x		
Práce má přiměřenou stylistickou úroveň	x		
Odkazy a citace jsou v souladu s platnou citační normou	x		
Práce má vhodnou grafickou úpravu (úprava textu, grafů, tabulek, příloh atd.)	x		

6. Hodnotící kategorie specifické pro obor	ano	jen částečně	ne
Práce přináší nové poznatky v oboru didaktiky biologie	x		

7. Připomínky a otázky k obhajobě:

Autorka se ve své diplomové práci zaměřila na hodnocení obsahového a didaktického zpracování grafických prvků v pěti učebnicích přírodopisu pro 8. ročník ZŠ a odpovídající ročníky víceletých gymnázií (tematické zaměření grafických prvků na biologii člověka). Teoretická část diplomové práce je zaměřena jednak na charakteristiku grafických prvků v učebnicích včetně specifik procesu učení se s jejich využitím. Kromě toho je v literární rešerši zpracován přehled metod hodnocení grafických prvků v učebnicích a dále přehled vybraných výsledků empirických výzkumů grafických prvků v učebnicích přírodopisu (biologie) se zaměřením na biologii člověka. Literární rešerše je kvalitně zpracovaná a představuje teoretická východiska pro realizaci empirického výzkumu grafických prvků v praktické části práce včetně návrhu originálního metodického přístupu k jejich hodnocení. Autorka převážně vycházela z relevantních primárních tuzemských a zahraničních zdrojů, literární zdroje jsou v práci řádně odkazovány a citovány v souladu s platnou citační normou ISO 690.

V rámci metodiky autorka použila zavedené kategoriální systémy pro hodnocení typu grafických prvků (Janko, 2012; modifikovaný Nikitinskou, 2019 a Suchánkovou, 2020), modifikovaný kategoriální systém pro hodnocení velikosti grafických prvků dle Postigo & López-Manjón (2018) a především navrhla svůj vlastní kategoriální systém pro hodnocení obsahového a didaktického zpracování grafických prvků biologie člověka s využitím metody zakotvené teorie a induktivní tvorby kategorií. Vytvořený kategoriální systém považuji za originální a široce využitelný při empirickém výzkumu grafických prvků v učebnicích (nejen) přírodopisu a biologie, přičemž obdobný, podrobně propracovaný, kategoriální systém dosud nebyl v tuzemské ani zahraniční pedagogické literatuře využíván a publikován.

V praktické části diplomové práce autorka analyzovala obsahové a didaktické zpracování celkem 1 304 grafických prvků v učebnicích přírodopisu, věnovala se též kategorizaci grafických prvků dle jejich typu a velikosti. Součástí výsledkové části je také přehled reprezentativních příkladů identifikovaných nedostatků v grafických prvcích a dále porovnání grafických prvků vybraných tematických celků biologie člověka napříč všemi hodnocenými učebnicemi. Ze zpracování výsledkové

části a podrobného popisu identifikovaných nedostatků je patrná vysoká odborná erudice autorky. Výsledky ukázaly, že v učebnicích přírodopisu pro 8. ročník ZŠ (tematický okruh biologie člověka) má téměř 9 % grafických prvků nějaký obsahový či didaktický nedostatek, což je poměrně vysoký počet. V tomto ohledu považuji za důležité, aby si těchto nedostatků byli vědomi učitelé přírodopisu, aby mohli žáky na případné nedostatky v grafických prvcích upozornit a ve výuce tak nedocházelo k osvojování či fixaci miskoncepcí. Stejně tak jsou výsledky této diplomové práce důležitou zpětnou vazbou pro vydavatelství učebnic, aby v příštích vydáních mohly být tyto nedostatky eliminovány.

V rámci kontroly shody textu diplomové práce autorky s texty jiných autorů v systému Thesis (prostřednictvím systému IS STAG) byla zjištěna shoda 5 % s DP Michaely Procházkové (2019), 5 % s DP Andrey Suchánkové (2020) a 7 % s DP Markéty Jenišové (2021). Manuální kontrolou podobností uvedených v systému Thesis bylo zjištěno, že se jedná v uvedených případech mimo jiné o podobnosti v názvech kategorií kategoriálního systému Janka (2012), které jsou autorkou řádně citovány, podobnosti v autorech & názvech učebnic, které byly analyzovány a dále podobnosti v některých citovaných publikacích v seznamu použité literatury, které byly použity ke zpracování DP. Současně, ve všech případech byla v systému Thesis indikována podobnost ve výsledkové části (podkapitoly 5.1 a 5.2), přičemž manuální kontrolou nebyla žádná shoda nalezena (zcela jednoznačně se jedná o originální výsledky autorky DP). V tomto ohledu se tedy evidentně jedná o problém algoritmu systému Thesis integrovaného v rámci IS STAG, když např. výsledková podkapitola 5.2 je zaměřena na porovnání velikosti grafických prvků, která v dřívějších diplomových pracích (viz výše) nebyla vůbec hodnocena. Na základě podrobného posouzení vedoucím diplomové práce se zcela jednoznačně nejedná o plagiát.

Předložená diplomová práce Bc. Michaely Borikové splňuje požadavky stanovené na tento typ kvalifikačních prací, přičemž v některých aspektech je výrazně převyšuje. V rámci diplomové práce byl zpracován originální kategoriální systém pro hodnocení obsahových a didaktických nedostatků grafických prvků, který je značným přínosem pro didaktiku biologie, potažmo oborové didaktiky. Diplomovou práci plně doporučuji k obhajobě. V rámci obhajoby bych chtěl autorku požádat o zodpovězení níže uvedených otázek:

Otázky k obhajobě:

- 1) Které faktory mohou být důvodem poměrně vysokého zastoupení obsahových a didaktických nedostatků v grafických prvcích?
- 2) Navrhněte prosím v rámci procesu přípravy a schvalování učebnic opatření, která by mohla eliminovat zastoupení obsahových a didaktických nedostatků v grafických prvcích.

Závěr: Práce je doporučena k obhajobě.

Navržený klasifikační stupeň: **A** (též dle průběhu obhajoby)

V Olomouci dne 5. května 2023

.....
RNDr. Martin Jáč, Ph.D.
vedoucí diplomové práce